

de Boskrant, onmisbaar voor elke bosliefhebber

DE BOSKRANT

**Nieuwe oproep Boscompensatiefonds
De Interactieve Speelweefselkaart**

VU: BART MUYS – Geraardsbergsesteenweg 267, 9090 Gontrode (Melle)
tel. 09-264 90 50 – fax 09-264 90 92 – info@vbv.be

verschijnt 5 x per jaar: feb-april-juni-sept-dec
42ste jaargang nr. 1

2012
Februari

REDACTIE

Wilfried Emmerechts, Sarah Geers, Maarten Hofman, Liselot Ledene, Noël Lust, Sander Van Daele, Lotte Van Nevel, Rollin Verlinde, Bert De Somviele.

ARTIKELS EN BERICHTEN

Heeft u een idee voor een artikel? Of heeft u iets geschreven dat voor publicatie door VBV interessant kan zijn? Dan mag u dat mailen naar Bert.Desomviele@vbv.be of opsturen naar Geraardsbergsesteenweg 267 in 9090 Gontrode. Uw voorstel zal voor publicatie aan de redactieraad worden voorgelegd.

BIJDRAGE

Lidgeld + Boskrant: € 15,00

Lidgeld + Boskrant + Bosrevue: € 25,00

Lidgeld student (Boskrant): € 10,00

Lidgeld student (Boskrant + Bosrevue): € 18,00

Te storten op rekening 448-3605351-56 met vermelding 'Lidgeld vbv 2012'

VORMGEVING

Magelaan, Gent

DRUKWERK

Druk in de Weer, Gent

Gedrukt op chloorvrij gebleekt kringlooppapier

FOTO VOORPAGINA

© Vildaphoto – Yves Adams

OPENINGSUREN VBV-SECRETARIAAT

Van maandag t.e.m. vrijdag
doorlopend van 9 tot 16 uur.

Inhoud

1	EDITO
2	VAN BOOM TOT EVENAAR
6	VBV-ACTIEF
10	LEESVOER
	The image of nature: how to catch light and life
11	ROLLINS TOONTJE
	Niet in het midden!
12	MERKWAARDIGE BOMEN
	Ons Heeren Boomke
14	BOSACTUA
18	DE BOOMHUT
	Speuren naar Sporen
20	PROJECT IN DE KIJKER
20	Interactieve Speelweefselkaart voor heel Vlaanderen
22	Speelzones voor Jeugdverblijven
24	BOS IN HET BUITENLAND
	Xaté uit Belize: een bos bloemen in een bos problemen
27	IN MEMORIAM
	Prof. dr. ir. M. Van Miegroet
30	GROENHART

De door u meegedeelde en op het verzendetiket afgedrukte persoonsgegevens, werden opgeslagen in een bestand dat beheerd wordt door onze vereniging. Ze worden uitsluitend gebruikt voor verzending van onze tijdschriften, documentatie en informatie m.b.t. onze vereniging. U heeft recht op inzage van uw persoonlijke gegevens en kunt hiervan altijd verbetering vragen. Bij het openbaar register kan altijd aanvullende informatie worden bekomen.
Wet van 8/12/92 ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

Ledentijdschrift van 'Vereniging voor Bos in Vlaanderen' vzw
Geraardsbergsesteenweg 267, 9090 Gontrode
tel. 09 264 90 50 ▲ fax 09 264 90 92
info@vbv.be ▲ www.vbv.be ▲ ISSN 0773 137 X

DE VOORLAATSTE

Vlaanderen knerpt. Terwijl ik dit schrijf, vriest het de stenen uit de grond, en worden onze Noorderburen even he le maal schaatsgeek. Leuk om te zien hoe zij opgaan in hun elfstedengevoel. En het levert natuurlijk prachtige plaatjes op, van biljartvlakke landschappen, dichtgevroren kanalen, mistige bomenrijen in de polder, ... In Vlaanderen blijven we iets rustiger onder de vrieskou, al genieten de bos- en natuurliefhebbers onder ons niet minder van het zalige geknerp van bevroren grond onder onze schoenzolen. Ein-

delijk geeft de winter ons een flinke koudeprik. De natuur, die de voorbije weken door de aanhoudende warmte wat in de war was, had er nood aan. En wat zijn die bossen verdraaid mooi onder die witte mantel! Wie er in Vlaanderen vaak te voet of met de fiets op uit trekt, weet dat er in elke regio nog steeds heel wat pareltjes bos, natuur en open landschap te vinden zijn, al zitten ze al te vaak verstopt achter die lintbebouwing waar Vlaanderen helaas zo goed in is.

Dat buitengebied... Onlangs was ik op een vergadering waar vertegenwoordigers van natuur-, bos- en landbouwsector elkaar troffen. Op dat soort van ontmoetingen wordt vaak gefocust op de problemen die ons verdelen. Landbouwareaal dat plaats moet maken voor bos en natuur...

Vermesting van natuurgebieden... Moeizame adviesverlening voor bosuitbreiding...

Maar je komt er ook tot de vaststelling dat iedereen die om de tafel zit, oprecht begaan is met het behoud van die nog steeds belangrijke en waardevolle oppervlakte natuur, bos en open landschappen die Vlaanderen rijk is.

Fenomenen als vertuining en lintbebouwing, harde ontwikkelingen zoals wegenbouw, industrie en woonuitbreiding buiten de stads- en dorpskernen blijven het Vlaamse buitengebied echter aantasten aan een schrikbarend tempo. Elke dag verdwijnt 10 hectare onbebouwde grond onder het beton van onze bouwwoede. Dat legt niet alleen een gigantische hypotheek op ons leefmilieu en onze biodiversiteit, maar het vervlakt ook de traditionele en mooie landschapsstructuren die onze regio's reeds eeuwenlang hun identiteit geven. Als we deze trend willen keren, dan zullen alle organisaties die ons platteland welgezind zijn echt wel aan hetzelfde zeel moeten trekken.

Met VBV zullen we daar hard aan blijven werken. En u daarover blijven informeren.

Niet meer via de Boskrant echter. Want dit is de voorlaatste. De voorlaatste keer dat we u via dit tijdschrift informeren over alles wat er gebeurt in de bossector. Er komt er nog eentje – een speciale editie – en daarna is het definitief over, en is het aan de nieuwsbrief en de website om u te blijven inlichten over bos en natuur. Schrijf je dus zeker in op de nieuwsbrief, mocht je dat nog niet gedaan hebben.

En geniet straks van die voorjaarsflora!

Bert De Somviele

Directeur

Van boom tot evenaar

LOTTE VAN NEVEL

HOUTPELLETS VRETEN AAN CANADESE BOSSEN

Biomassa is het toverwoord geworden in de strijd tegen onze CO₂-uitstoot. De eindigheid der fossiele bronnen en de stijgende brandstofprijzen veroorzaakten een terugkeer naar de oudste energiebron aller tijden: hout. Maar hoe groen zijn de houtpellets die we massaal uit Canada importeren? En zijn die wel CO₂-neutraal? In een recent rapport zet Greenpeace de feiten op een rijtje. De milieuvereniging maakt brandhout van het grootschalig gebruik van biomassa en waarschuwt voor de milieugevaren ervan.

Wat op kleine schaal begon – lokale productie van energie en warmte uit afval en resten van zagerijen – is de afgelopen jaren veranderd in een ware ‘Green Gold Rush’. Deze houdt

in dat er massaal gekapt wordt in natuurlijke bossen, met als enige doel energieproductie. In 2010 voerden Nederland, Groot-Brittannië en België samen 1,2 miljoen ton houtpellets in uit Canada, waarbij 70% van de vezels rechtstreeks uit intacte bossen afkomstig waren. Een fenomenale stijging in minder dan 8 jaar tijd, en naar alle waarschijnlijkheid zal deze groei zich voortzetten. Een regelrechte ramp voor de boreale wouden in Canada! Bovendien toont het Greenpeace-rapport duidelijk aan dat pellets geen geschikt antwoord bieden op de klimaatverandering. Bij de ontginning van bossen komt immers ook veel CO₂ vrij. Het duurt verschillende decennia (soms zelfs meer dan een eeuw) vooraleer nieuwe bomen volwassen zijn en dezelfde hoeveelheid CO₂ kunnen vastleggen die bij de verbranding van biomassa vrijkomt. Dat biomassa altijd en helemaal CO₂-neutraal is, zoals vaak beweerd wordt, klopt dus niet. Biomassa op kleine (lokale) schaal gebruiken voor groene energie is

© iStockphoto

Houtpellets: niet altijd en niet helemaal groen.

een verhaal met potentieel. Dit soort intercontinentale trafieken van pellets heeft daarentegen écht helemaal niks met een duurzame energievoorziening te maken.

Hoe kunnen we er dan concreet voor zorgen dat de productie van houtpellets op grote schaal niet aan ongerepte wouden vreet? België en de EU moeten garanderen dat houtige biomassa niet van natuurlijke bossen afkomstig is. Ze moeten erover waken dat de productie van houtige biomassa aan bindende duurzaamheidscriteria voldoet, en dat bv. ook de energiekost van de verwerking en het transport in de groene rekening gebracht wordt. Daarnaast moet de biomassa gebruikt worden in centrales met een hoog rendement, om energetisch efficiënt te zijn. Dat is niet altijd het geval, zeker niet wanneer biomassa wordt opgestookt in oude steenkoolcentrales. In Vlaanderen gaan de meeste groenestroomcertificaten naar biomassaprojecten die op dit vlak erg dubieus zijn. Greenpeace heeft haar rapport dan ook aan de betrokken Belgische ministers bezorgd. En dat kunnen wij bij VBV alleen maar toejuichen.

BRON | Greenpeace. Rapport 'Fuelling a Biomess'
<http://www.greenpeace.org/belgium/Global/belgium/report/2011/Fuelling%20a%20Biomess.PDF>

ROEMENIË GAAT OERBOSSEN BESCHERMEN

Van alle Europese landen heeft Roemenië nog het grootste areaal aan onaantastte wouden, volgens een schatting zo'n 250.000 hectare, goed voor 65% van alle oerbossen in Europa. Oerbossen, die nog niet zijn aangetast door menselijke activiteit, zijn erg belangrijk voor de biodiversiteit. Twee maanden geleden

© Michel Gunther / WWF-Canon

Roemeense oerbossen herbergen indrukwekkende bewoners.

startte WWF dan ook een petitie om de waardevolle bosgebieden te beschermen. Sindsdien hebben honderdduizend Roemenen de actie gesteund. Die druk bracht het ministerie van Leefmilieu ertoe een samenwerking te ondertekenen met WWF. In de samenwerkingsovereenkomst is bepaald dat in 2012 een inventaris opgesteld wordt van alle nog bestaande bosgebieden. Die zullen vervolgens maximaal beschermd worden, zodat er nooit meer menselijke interventie kan zijn. Volgens een medewerker van WWF Roemenië zijn er 3 belangrijke stappen nodig om van een echte bescherming te kunnen spreken: dringend de wouden in kaart brengen, er elke menselijke activiteit verbieden en de privé-boseigenaars compenseren. Voor die compensaties in de periode 2014-2020 wil het Roemeense ministerie van Leefmilieu aankloppen bij de Europese Commissie. Op kortere termijn willen het WWF en de Roemeense overheid op zoek gaan naar alternatieve bronnen.

BRON | De Wereld Morgen - <http://www.dewereldmorgen.be/artikels/2011/12/22/roemenie-gaat-oerbossen-beschermen>

CHINA PLANT ER 26 MILJARD

Voelt u wel iets voor superlatieven? Dan bent u in China aan het juiste adres.

In 2011 vierde China de 30ste verjaardag van zijn vrijwillige boomplantacties. Het Nationale Volkscongres besliste immers in 1981 dat elke Chinees van 11 tot 55 jaar elk jaar drie tot vijf bomen moet planten. Sindsdien hebben honderden miljoenen gehoorzame Chinezen samen een slordige 60 miljard (!) bomen geplant. Volgens een Chinese televisiezender is er geen land ter wereld waar zo massaal bomen worden aangeplant door 'vrijwilligers'. Maar voor de Chinezen kan het nooit grootschalig genoeg zijn... Het land gaat dus het tempo nog wat opvoeren: de komende tien jaar moeten 26 miljard bomen de grond in. Om de opnamecapaciteit voor CO₂ te verhogen, maar ook om bodemerosie tegen te gaan en om de zandstormen in de regio van Beijing en Tianjin te verminderen. Tja, in China wordt er alleen maar met 9 nullen gerekend.

BRON | De Morgen 17/12/2011

Groen China
© iStockphoto

CRISIS DOET KAPPEN

De illegale houtkap is in Griekenland het afgelopen jaar fors gestegen. Volgens de Griekse bosbeheervereniging heeft de crisis het verschil gemaakt. De mazoutprijzen zijn bijna verdubbeld in 2011 en de budgetten voor bosbeheer zijn gehalveerd door het besparingsprogramma in ruil voor steun van het IMF en Europa. Volgens de Griekse tak van WWF gaat het zowel om individuele acties als om georganiseerde ontginning voor verkoopdoeleinden. Het fenomeen is niet nieuw in een land waarin veel huizen, zelfs in de hoofdstad Athene, nog verwarmd worden via houtkachels. De door de overheid georganiseerde houtkap dekt onvoldoende de vraag. In Griekenland is 70% van de bosgebieden openbaar. De overige 30% behoort voornamelijk toe aan religieuze instellingen.

BRON | http://www.vilt.be/Griekenland_kampt_met_forse_stijging_illegale_houtkap

OLIJFBOMEN VOOR GAZA

Het ministerie van Landbouw in Gaza gaat massaal olijfbomen planten. Die moeten de bomen vervangen die door Israëlische militaire operaties zijn vernietigd. De olijfboom heeft een belangrijke functie als voedselbron. Vele duizenden arme Palestijnse families konden de moeilijke oorlogstijden overleven dankzij olijfolie. Tijdens lange periodes van uitgaansverbod hadden mensen vaak alleen maar brood en olijfolie te eten. Dan stonden broodjes met za'atar (wilde tijm) op het menu, weken aan een stuk. Voor een gemiddelde Palestijnse familie van 8 personen volstaan 2 of 3 olijfbomen om in de olie en olijven te voorzien die men jaarlijks consumeert. Israël heeft het al jaren op deze voedselbron gemunt. In 2008 meldde Oxfam dat sinds 2000 al 112.000 olijfbomen waren vernietigd in de Gazastrook. De Palestijnen gaan nu 1 miljoen olijfbomen planten in deze dichtbevolkte regio. Gelukkig zijn het taaie groeiers en kunnen ze overleven in straten, op schoolpleinen en voor huizen. Naast zijn praktisch nut, heeft de olijfboom ook een symbolische waarde: Palestijnen beschouwen hem als een

© iStockphoto

Olijfbomen, bron van voedsel én van trots.

symbool voor hun land, een symbool van onafhankelijkheid, vrede en waardigheid. Hoera voor 1.000.000 x waardigheid!

BRON

*De Wereld Morgen nieuwsbrief-
[http://www.dewereldmorgen.be/
artikels/2012/01/08/gaza-gaat-massaal-
olijfbomen-planten](http://www.dewereldmorgen.be/artikels/2012/01/08/gaza-gaat-massaal-olijfbomen-planten)*

AltiplanoBooks.be

Unieke gidsen en naslagwerken
voor natuurliefhebbers

maakt je natuurbeleving nog intenser!

- > ruimste assortiment gidsen & naslagwerken
- > ook moeilijk vindbare items!

Bestel met korting:
www.altiplanobooks.be

**10% korting
voor
VBT-leden**

VBV-actief

LISELOT LEDENE

Plantacties

Er staan weer een heleboel plantacties in onze agenda. Zin om de handen uit de mouwen te steken, onervaren planters de weg te wijzen en in naam van VBV en 1 Miljoen Bomen honderden boompjes een nieuwe thuis te geven? Laat dan als de bliksem iets weten en help onze VBV-collega's om het vlotte verloop van de dag te garanderen.

© Janik Cleven

Interesse om mee te helpen op één of meerdere van deze evenementen? Neem dan zeker contact op met Lore: Lore.Provoost@vbv.be of 09 264 90 49.

© Naturen

ZATERDAG 3 MAART: Aanplant van het Ikea bos in Nieuwerkerken

ZONDAG 4 MAART: De Lions Club plant overal in Vlaanderen bossen aan: Ieper; Jabbeke; Moerbeke; Maldegem; Oosterzele; Oostkamp; Hoogdele; Bilzen

ZONDAG 11 MAART: Plantactie in het stadsbos Oostende

DONDERDAG 15 MAART: Aanplant van het Scottsbos in Tongeren

ZATERDAG 17 MAART: Aanplanting van het UGent bos in Gentbrugge; Bostoen plant aan in Wondelgem.

ZONDAG 18 MAART: Think Pink plant een bos aan in Moerbeke

22, 23 OF 24 MAART: Officiële aanplant van de eerste boom van het Telenetbos in Moerbeke

ZATERDAG 24 MAART: Bostoen plant aan in Eke

ZONDAG 25 MAART: Bostoen plant aan in Oostende

Merkwaardige bomenwandelingen

Bomen in de stad, het zijn vaak heuse pareltjes, gelinkt aan volksverhalen, legendes of straffe verhalen. Stof genoeg om er een geleide wandeling rond te organiseren! Het moet alleen verzameld worden... Gent is de eerste gelukkige met een door VBV uitgewerkte 'merkwaardige bomenwandeling', maar graag willen we elke provincie van (minstens) één zo een wandeling voorzien.

Ken jij leuke weetjes over de bomen in jouw stad, wil je graag een mooie wandeling uitstippen van het ene groene plekje naar het andere, of ben je een natuurtalent in het gidsen en wil je deze uitgewerkte wandelingen graag begeleiden?

Laat iets weten aan Sarah.Geers@vbv.be.

We willen wandelingen opstarten in:
Antwerpen, Mechelen, Brussel,
Leuven, Hasselt, Brugge, Oostende,...
Maar andere voorstellen zijn uiteraard
ook altijd welkom!

Algemene vergadering VBV

Op 26 april 2012 zijn al onze leden van harte welkom op onze Algemene Vergadering. Het wordt een speciale editie dit jaar, omdat het een gezamenlijke Algemene Vergadering wordt met onze zusterorganisatie Groenhart. En ja, niets zal na 26 april nog hetzelfde zijn, als we al even een tipje mogen oplichten van het doek dat over het camouflagenet ligt dat de sluier verbergt... Zorg dat je er bij bent. De AV gaat door op donderdag 26 april om 19 uur, in het

(schitterend gerenoveerde) kantoor van de Bond Beter Leefmilieu, Tweekerkenstraat 47, Brussel (vlot bereikbaar met het openbaar vervoer: dichtbij metrohalte Kunst-Wet, station Brussel-Centraal 15' wandelen).

Inschrijven is wel verplicht en kan via info@vbv.be of 09 264 90 55. Deelname is gratis, maar wie graag een hapje mee blijft eten vragen we wel om bij te dragen in de kosten.

Scherpe pennen en vlotte schrijvers gezocht

Word je spontaan poëtisch van die reusachtige beuken in je achtertuin? Voel je telkens er een bos geplant wordt een fantastisch artikel borrelen? Of hou je spontaan bos- en boom-nieuwtjes bij? We kunnen steeds inspiratie en uitgewerkte artikels voor onze website, nieuwsbrief of Bosrevues gebruiken! Mail naar Marlies.Vanlerberghe@vbv.be.

Voorjaarswandeling in het Muizenbos en Zevenbergenbos

Op 15 april 2012 zal onderzoeker bij het INBO, Luc De Keersmaecker, ons rondleiden door het Muizenbos en het Zevenbergenbos. Twee schitterende Europees beschermde Natura 2000-bossen in Ranst met zeer hoge ecologische en wetenschappelijke waarde. Bovendien zijn beide in die tijd van het jaar een ware lust voor het oog dankzij de spectaculaire voorjaarsflora. Je zal meer te weten komen over het verschil tussen jonge en oude bossen, oudbosplanten, de invloed van bosbeheer op de kruidachtige vegetatie... Kortom niet te missen voor iedere bosliefhebber! We spre-

ken om 14 uur af aan de parking van het nieuwe kerkhof in de Driepikkelhoeveweg, rond 17 uur zullen we daar terug zijn.

Deze wandeling wordt georganiseerd door de Vereniging voor Bos in Vlaanderen (VBV), het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en Natuurpunt.

Gratis Zendtijd

Voor de derde keer is VBV erin geslaagd gratis zendtijd te krijgen bij de VRT. In de week van 27 februari tot 3 maart werd onze radiospot in hoge rotatie uitgezonden op de 5 VRT radiokanalen. Daarnaast kregen we ook elke dag prime time zendtijd voor een TV-spot van 30 seconden over 1 Miljoen Bomen, op Eén en Canvas. Eén TV-spot, zegt u? In hun ongebreideld enthousiasme hebben de mensen van the Academy of Film and the Arts,

een collectief gebaseerd in Gent, niet één maar twee fantastische TV-spots voor ons geproduceerd. En ze zijn formidabel mooi geworden. Starring Philip Haers, de man die enkele jaren geleden d.m.v. reclamespots voor Klara de mensen naar klassieke muziek leerde luisteren. Ongetwijfeld leert Philip ons nu bomen planten.

Wie het spotje nog niet gezien heeft, kan terecht op www.vbv.be. Komt dat zien!

Korteomloophout project aan sluitstuk toe!

De voorbije twee jaar hebben VBV, Inagro en INBO in kader van het project 'verKOHt! Korteomloophout voor meer (bio)diversiteit in het landbouwschap' samen met talloze andere partnerorganisaties intensief gewerkt aan de bekendmaking van korteomloophout (KOH) in Vlaanderen. We informeerden honderden

landbouwers en andere geïnteresseerden, plantten nieuwe demonstratiepercelen aan, organiseerden verschillende studiedagen en verzamelden alle beschikbare kennis over KOH op de website Enerpedia.

Het gunstige effect van KOH op biodiversiteit werd wetenschappelijk bewezen door zowel

© VBV

Energy harvester

de Universiteit Gent als het INBO. Op het proefperceel in Beitem haalden de wilgenklonen een productie tot 20 ton droge stof/hectare/jaar, wat zeer hoog is. De Universiteit Antwerpen (UA) en het INBO plantten 20 hectare KOH in Lochristi in het kader van het POPFULL-project. Het vijfjarig plantsysteem met breed plantverband deed zijn intrede in Vlaanderen. Hoeft het nog gezegd? KOH staat te popelen om definitief zijn verdiende plaats in Vlaanderen te veroveren.

Als sluitstuk van het project organiseerden we een studienamiddag in Lochristi, publiceerden we een nieuwe brochure en organiseerden we samen met de UA en groep Mouton twee oogstdemonstraties. Ook in Nederland werd KOH geoogst.

Alternatieve oogstmachines voor het eerst in Vlaanderen

Eén van de drempels voor KOH is de beschikbaarheid van oogstmachines. Momenteel is er enkel één maïshakselaar met aangepast voorzetstuk commercieel inzetbaar in Vlaanderen. Het KOH-perceel in Lochristi werd geoogst door de *Energy Harvester* (een kleinschalige verhakselaar) en de *Stemster* (een whole-stem harvester), machines afkomstig uit Denemarken.

© Pieter Verdonck

Stemster

Nieuwe Brochure

In deze brochure vind je technische informatie over de teelt, een inschatting van het rendement van KOH, voorbeelden van het multifunctionele karakter van KOH, de wetgeving en enkele getuigenissen van KOH-aanplanters. Je kan de brochure downloaden op www.vbv.be/publicaties of ook opgestuurd krijgen door een mailtje te sturen naar Sander.Vandaele@vbv.be.

Meer info over KOH, de powerpoint-presentaties en verslagen van alle studiedagen en fotomateriaal vind je op <http://www.enerpedia.be/nl/energiegewassen>.

© VBV

Maïshakselaar

The image of nature: how to catch light and life

BERT DE SOMVIELE

In het boek *Nature Images* neemt natuur-fotograaf Wouter Pattyn je mee op ontdekkingsstocht doorheen de mooiste natuur. Het is een prachtig fotoboek; hou je dus klaar om betoverd te worden door weergaloze beelden. Ideaal als kijkboek voor het slapen gaan of om lekker languit te genieten. Een boek doorspekt met leuke anekdotes en interessante weetjes dat de natuurliefhebber raakt en de natuurfotograaf prikkelt... De prachtige beelden stellen een bijzonder breed spectrum aan natuurtypes voor, waarbij de beelden vaak in een bijzonder licht worden bekeken en met bijzonder veel technische kennis worden vastgelegd. Van een Noordzeebranding die eerder geschilderd dan gefotografeerd lijkt, over een Noordse stern die zich, als het ware bewust van zijn eigen sierlijkheid, prachtig laat fotograferen, tot verrassende inkijkjes in ons eigen Zoniënwoud en de bossen van Waalse en Vlaamse Ardennen. En ja, je zal ook ondervinden hoe ontroerend mooi een eikenblad wel kan zijn.

Laat je inspireren door adembenemende natuurbeelden en laat elke foto een oproep zijn om onze kostbare natuur te beschermen.

Laat je niet verblinden door de Engelstalige titel: alle teksten zijn in het Nederlands, Frans en Engels voorzien.

Technische gegevens

ISBN: 9789020997972

Verkoopprijs: € 29,99

Formaat: 260 x 310 mm

Aantal pagina's: 176

Te bestellen bij:

Uitgeverij Lannoo; www.lannoo.be

Over de auteur

Wouter Pattyn (België, 1977) is gepassioneerd en professioneel natuur- en landschapsfotograaf en doorkruist al jaren heel Europa op zoek naar de meest fascinerende natuurplekjes en landschappen. Een zoektocht naar het perfecte licht, met een intense beleving en de ultieme confrontatie met de natuur als drijfveer. Hij levert materiaal voor magazines en tijdschriften en werkt voor verschillende agentschappen in binnen- en buitenland. Je kan meer info over Wouter Pattyn en zijn werk terugvinden op www.naturalight.be.

© Wouter Pattyn

Rollins Toontje

ROLLIN VERLINDE

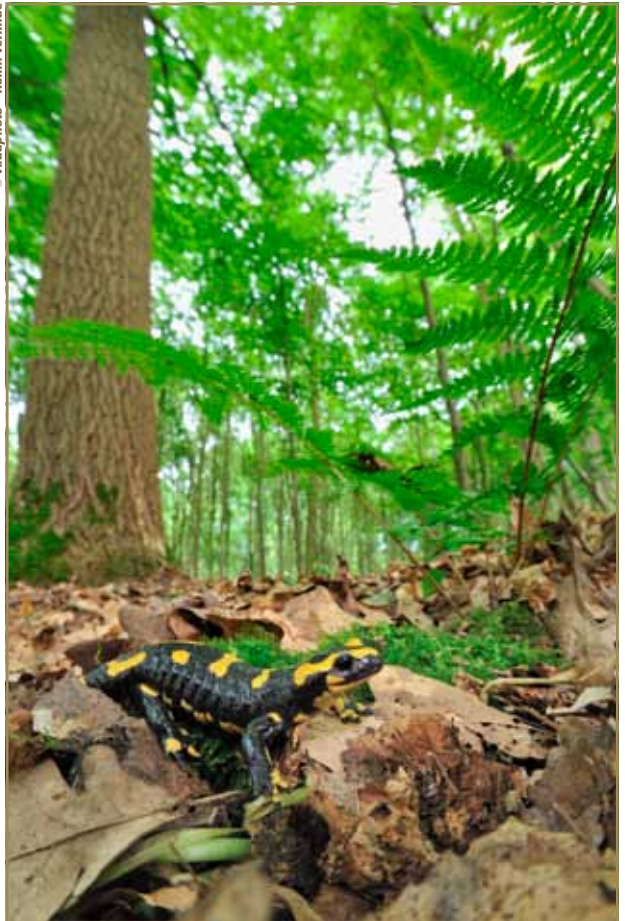
Foto's nemen in het bos. Het lijkt gemakkelijker dan het in werkelijkheid is. Al jaren proberen wij met onze vereniging de juiste hoek en toon voor ons beeldmateriaal te vinden. Dankzij deze fotorubriek kan het vanaf nu alleen maar beter worden. Topfotograaf Rollin Verlinde van Vildaphoto licht in elke Boskrant een tipje van de sluier der natuurfotografie voor ons op.

NIET IN HET MIDDEN!

Veel fotografen zijn geneigd hun onderwerp in het midden van het beeld te plaatsen. We plaatsen hetgene we het meest interessant vinden automatisch in het midden. Daar hoort het op het eerste zicht ook. Een tweede oorzaak van deze weinig spannende compositie is de automatische scherpstelling. Als je met een reflexcamera scherpstelt krijg je veelal rood oplichtende haakjes of vierkantjes te zien en die staan dikwijls centraal. En dat is jammer, want dat geeft een erg statisch beeld.

Je kan een beeld meestal flink verbeteren door je onderwerp ergens halverwege het midden en de rand te zetten. Dit wordt ook de één derde-regel genoemd. Het is een van de basisregels in de compositie. De juiste locatie hangt een beetje af van het onderwerp. Een vogel die naar links kijkt zetten we rechts. Zo heeft het dier schijnbaar wat ruimte om te kijken en dat maakt het beeld boeiender en dynamischer. Een zwam die overhelpt geven we ook ruimte, hij kan nu vallen en onderbewust geeft dat een verhaal aan het beeld. Het is een kwestie van aanvoelen. Verticaal geldt hetzelfde. Een vogel op een tak kan je bovenaan ruimte geven om weg te vliegen of eerder onderaan plaats geven om het gevoel dat hij hoog in de boom zit te versterken. Dat is de basis van

© Vildaphoto - Rollin Verlinde

compositie, even nadenken hoe je het beeld kan versterken. Ook al is het onderwerp mooi, de net gemaakte foto kan wellicht nog beter. Dat besef typeert de beste fotografen.

MERKWAARDIGE BOMEN IN VLAANDEREN EN OMSTREKEN

Ons Heeren Boomke

WILFRIED EMMERELTS

O pzij van de Provenseweg in Poperinge, met op de achtergrond de heerlijke bergen van het Heuvelland, prijkt de oude kapel van Ons Heeren Boomke. De veldkapel is deels omringd door een meidoornhaag en beschaduwde door linden en haagbeuken. Een majestueus opgaande populier staat naast de ingang. Een bizarre plek, want op het eerste gezicht zijn hier systematisch sluikstorters en vandalen aan de gang geweest: bomen en haag hangen vol voden en afgedankte kleren. De populier vertoont bleke vlekken op de stam, waar stukken schors zijn weggenomen.

Maar nee, hier is iets anders aan de hand. De plek is een waar bedevaartsoord en de met kledingstukken behangen haagbeuk en meidoorn vormen een typisch voorbeeld van zogenaamde fetisjbomen, een fenomeen dat ook elders in de streek en verder in het land

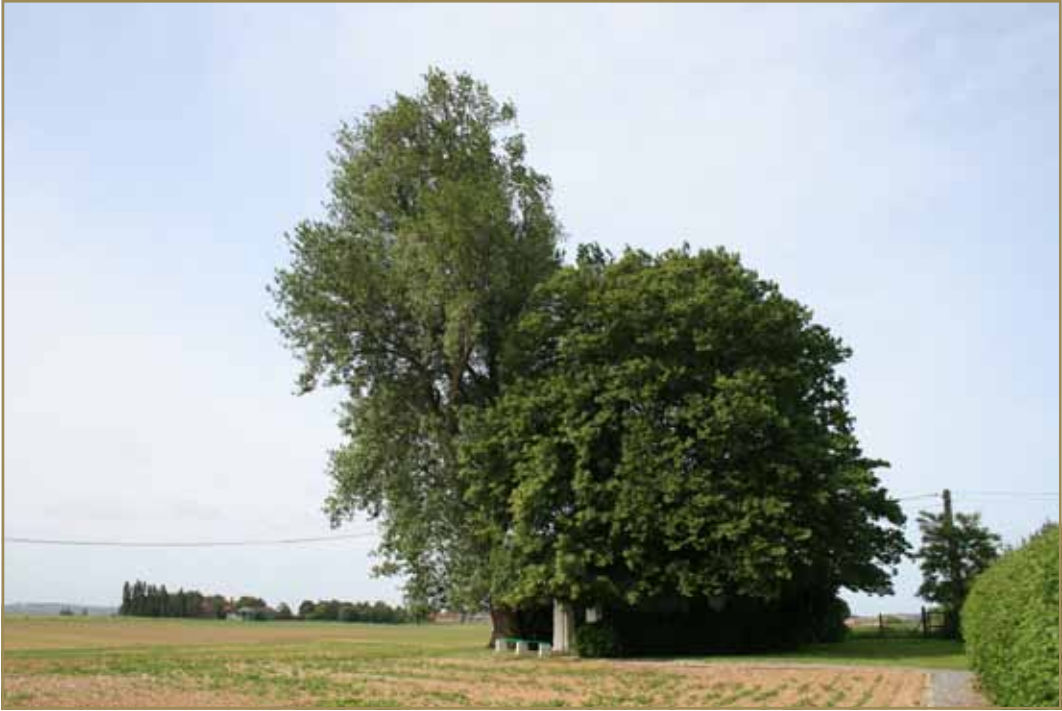
nog hier en daar voorkomt. Door het aanbrennen van linten en kledingstukken dragen de pelgrims hun kwaal over aan de boom en hopen genezen naar huis terug te keren. Ze snijden stukjes schors af om als een amulet mee te dragen of om er een geneeskrachtig theetje van te trekken. Op andere plaatsen worden spijkers in het hout geslagen om de ziekte af te drijven. Vlaamse voodoo?

Bij elke bedevaartplaats hoort een legende. Op een dag werd op deze plek een klein gekroond Christusbeeld gevonden. Het lichaam was vol bloedige strepen, de armen geboid, de schouders bedekt met een mantel. Het beeld werd vol eerbied naar de Sint-Janskerk gebracht. 's Anderendaags was het echter uit de kerk verdwenen, het was uit zichzelf naar de vindplaats teruggekeerd. Al gauw werd op de plaats van het wonder een kapel opgericht en Ons Heeren Boomke werd een bekend bedevaartsoord voor koortslidders en andere zieken.

Onlangs bezocht de bekende West-Vlaamse ecooloog Arnout Zwanepoel de site, die in de kartering van autochtone bomen en struiken is opgenomen omwille van de haagbeuken, de zomerlinden en de tweestijlige meidoorns. Hoewel gezond van lijf en leden, beviel hem misschien toch enige koorts van opwindende bij wat hij ter plekke ontdekte. Talrijke bladeren van de populier vertoonden namelijk bladsteelgallen, iets wat nagenoeg uitsluitend

© Arnout Zwanepoel

© Amout Zwanepeel

voorkomt bij de Zwarte populier. Nader onderzoek van bladvorm, -kleur en -afmetingen bevestigde het vermoeden. De Zwarte populier, die vroeger algemeen onze rivier- en beekdalen bezette, staat vandaag bekend als een zeer zeldzame, met uitsterven bedreigde boomsoort. Door de massale aanplant van voornamelijk Euramerikaanse cultivars, ook klonen genoemd omdat zij door stekken worden vermeerderd, is er in Vlaanderen nog nauwelijks een niet-hybride, authentieke Zwarte populier te vinden. Met zijn 345 cm omvang en zijn geschatte leeftijd van 90 jaar, is de kapelboom niet alleen een cultuurhistorische, maar ook een botanische topper te noemen.

Gaat dat zien: Ons Heeren Boomke, alias de slunzekapelle van Poperinge, een merkwaardig ensemble van religie, folklore en ecologie.

© Amout Zwanepeel

Stuur jouw boomfoto en verhaal naar de redactie, hetzij via de post naar VBV, Geraardsbergsesteenweg 267, 9090 Gontrode of via e-mail naar wilfried.emmerechts@gmail.com.

BOSACTUA

Nieuwtjes uit de wondere wereld van het bosbeleid

Tijdens het najaar van 2011, het Internationale Jaar van de Bossen, stond bos op beleidsvlak vaak in de kijker. Er werd in het parlement hevig over gediscussieerd, zowel in de plenaire vergadering als tijdens de zittingen van de Commissie Leefmilieu, en ook in beleidsbrieven en -documenten vonden we het thema vaak terug. En heel recent was er ook de nieuwe oproep voor bosuitbreidingsprojecten.

LISELOT LEDENE & BERT DE SOMVIELE

De beleidsbrief Leefmilieu en Natuur: Beleidsprioriteiten 2011-2012

Op 26 oktober, net na een spetterende Week van het Bos, diende minister Joke Schauvliege haar nieuwe Beleidsbrief in bij het Vlaams Parlement. In een Beleidsbrief geeft een Vlaams minister een overzicht van de manier waarop tijdens het voorbije begrotingsjaar gewerkt werd en wat de minister voor het komende jaar in petto heeft.

De Beleidsbrief Leefmilieu en Natuur – Beleidsprioriteiten 2011-2012 – is als het ware het zelfgeschreven schoolrapport van minister Schauvliege. Een aantal opmerkelijke uitspraken en analyses van de doelstellingen uit deze brief geven we je graag mee:

De beleidsbrief: “Het beleid tracht de impact van luchtverontreiniging op natuur te verminderen.”

Luchtverontreiniging heeft verzuring en vermesting tot gevolg, twee zeer ernstige proble-

Stadsbossen: broodnodige eilanden van rust in onze drukke samenleving.

men die ook onze bossen en andere natuurlijke systemen aantasten. De draagkracht van de natuur (bos, heide en soortenrijk grasland) voor luchtverontreiniging wordt uitgedrukt als de kritische last. Dit is het maximaal toelaatbare vooraleer er schadelijke effecten optreden voor de natuur. Stijgt de luchtverontreiniging boven die kritische last dan zal dus schade optreden.

De frequentie waarmee de kritische last voor grasland en heide overschreden wordt, daalde de voorbije jaren flink. Voor onze bossen bleek dat niet het geval: nog steeds ondervinden deze kwetsbare ecosystemen heel sterk nadeel van verzuring en vermessing.

2015 is de deadline die de Vlaamse regering zichzelf heeft gesteld om een gevoelige verbetering op vlak van verzuring en vermessing te realiseren. Voor bos blijven de doelstellingen alvast nog steeds heel ver verwijderd. Tijd om de alarmbel te luiden?

De Beleidsbrief: “In het kader van het streven naar sociaal warme steden maakt Vlaanderen verder werk van de beschikbaarheid van nabije natuur, bos en groenwaarden voor elke stadsbewoner.”

De Beleidsbrief stelt een aantal positieve evoluties vast, al blijft er ook en vooral nog veel werk aan de winkel. Zo blijft de oppervlakte toegankelijk bos en de erkende speelzones elk jaar toenemen. Er wordt ook nogal triomfantelijk gesteld dat reeds meer dan de helft van de kleinstedelijke gebieden een stadsbosproject heeft opgestart, een bewering die VBV reeds in 2011 aan een nader en kritisch onderzoek onderwierp. Hierbij stelden we vast dat een hoerastemming voorlopig nog niet aan de orde is. Onze analyse leerde ons immers dat er de voorbije 15 jaar ongeveer 815 van de 4.810 hectare door het ANB als noodzakelijk beschouwde bijkomende stads(rand)bossen werd gerealiseerd, voorlopig slechts een kleine 17% van de beoogde oppervlakte dus.

De Beleidsbrief: “Het aankoopritme voor nieuwe groen- en bosgebieden door de Vlaamse overheid en erkende terreinbeheerders blijft aangehouden.”

Dit klinkt uiteraard heel ambitieus, maar is het eigenlijk allerm minst. Uit cijfers van het Agentschap voor Natuur en Bos blijkt namelijk dat de Vlaamse overheid in 2010 geen enkele hectare aangekocht heeft voor effectieve bosuitbreiding. Wel werden er gronden aangekocht voor een aantal compensatiebossingen, maar er werd dus geen vierkante meter van de beloofde ‘nieuwe bosgebieden’ gerealiseerd door de Vlaamse overheid. De jaren daarvoor was het al niet veel beter: 5 hectare in 2009 en 25 hectare in 2008. Van een degelijk bos(uitbreidings)beleid is dus absoluut geen sprake. VBV luidt al jaren de alarmbel: de Vlaamse overheid moet echt wel beter doen dan verdergaan op dit ingeslagen en toch wel heilloze pad. Naast de nodige financiële middelen moet er ook opnieuw de nodige mankracht ingeschakeld worden om de bosuitbreidingsbeloftes waar te maken. Het Boscompensatiefonds activeren is uiteraard niet genoeg: daarmee slaag je er alleen maar in enkele tientallen hectares van de ontbossingen uit het verleden te compenseren. Er is daarnaast ook zeker nood aan een krachtadig beleid voor de realisatie van de beloofde nieuwe bossen. Om de beloofde doelstellingen op een aanvaardbare termijn te halen, zou onze Vlaamse overheid immers vele honderden hectare nieuw bos per jaar moeten realiseren.

De volledige beleidsbrief voor 2011-2012 lees je via <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2011-2012/g1328-1.pdf>

Nieuwe oproep voor het Boscompensatiefonds

Ook dit jaar worden er middelen uit het Boscompensatiefonds beschikbaar gemaakt, om lokale overheden te ondersteunen bij de aankoop van gronden voor bebossing. Gemeentes en provincies kunnen hiervoor nog tot 30 april een projectvoorstel uitwerken en indienen bij het Agentschap voor Natuur en Bos. Er wordt 1 miljoen euro voorzien voor deze nieuwe oproep.

In 2011 werd deze oproep voor het eerst gelanceerd. Hij had meteen zoveel succes dat men het oorspronkelijke budget van 500.000 euro verdubbelde tot 1 miljoen. In totaal ontving het Agentschap voor Natuur en Bos 45 projectaanvragen, waarvan er uiteindelijk 10 werden goedgekeurd, goed voor een oppervlakte van 30,57 hectare nieuw bos en een bedrag van 900.517,79 euro. Onze lokale overheden hebben duidelijk zin in bos! Vandaar dat er nu reeds een tweede oproep wordt gelanceerd.

De vrijgemaakte middelen zijn afkomstig uit het Bossencompensatiefonds. Ontbossing is in Vlaanderen namelijk gekoppeld aan de plicht om het bosverlies te compenseren. Deze boscompensatie kan gebeuren in natura door de aanleg van een compenserende bebossing, óf via het storten van een bosbehoudsbijdrage in het Bossencompensatiefonds. De middelen uit dat fonds zijn de jongste jaren flink aangegroeid, en worden nu dus ingezet om gronden aan te kopen en te bebossen, ter compensatie van de vergunde ontbossingen.

Bebossingsprojecten die deel uitmaken van de realisatie van stadsrandbossen, speelbossen

Binnenkort kunnen er op heel wat plaatsen in Vlaanderen weer boompjes geplant worden.

of het versterken van lokale bosuitbreidingsinitiatieven krijgen voorrang van Minister van Leefmilieu en Natuur Joke Schauvliege. Alle informatie is te vinden op de website van het ANB: www.natuurenbos.be.

Yes, we can?

Onze Yes, We Can-actie in Oudenaarde van december vorig jaar heeft heel wat stof doen oplaaien. Toen plantte een groep van een honderdtal vrijwilligers in 1 nacht een kakelnieuw bos op terreinen van de Vlaamse overheid, die al jaren braak lagen. Bedoeling was om nog maar eens het stilgevalen bosuitbreidingsbeleid van onze politieke verantwoordelijken aan de kaak te stellen. En bovendien te bewijzen dat het anders kan: de Vlaamse overheid beschikt zelf over ontzettend veel grond, die ze – al dan niet tijdelijk – zou kunnen omzetten tot waardevolle natuur. De actie, die geen enkel privébelang schaadde, kon rekenen op heel wat ruchtbaarheid in de pers én sympathie van de publieke opinie.

Onze politici reageerden minder positief. Tijdens een plenaire vergadering van het Vlaams Parlement de dag nadien uitten een aantal parlementairen hun ongenoegen over het nieuwe stukje bos in Oudenaarde. Woorden als “levensgroot probleem”, “ik vind dit niet kunnen, zeker niet omdat het om industrieterrein gaat”, “zo tersluiks”, “uithollen van het eigendomsrecht” en “deze bomen zijn wederrechtelijk aangeplant” kleurden het debat. Een enkeling verdedigde onze “vreedzame actie en een klein beetje burgerlijke ongehoorzaamheid”.

Er werd gediscussieerd met een indrukwekkende passie; het leek wel alsof Oudenaarde door nachtelijke snoodaards omsingeld was met een bos zo dicht dat er geen doorkomen meer aan was en dat er dringend een luchtbrug diende geïnstalleerd te worden om voedsel aan te voeren... Dat grote enthousiasme van de betrokken parlementairen missen we toch

© Stephanie Schelfhout

Yes, We Can in Oudenaarde: vrijwilligers zorgen belangeloos voor nieuw bos in Vlaanderen.

wel als er weer maar eens ergens in Vlaanderen een illegale ontbossing plaatsvindt. Maar misschien concentreerde men zich wel op het onvergunde karakter van onze actie om niet te moeten toegeven dat de Bosbarometer – weer maar eens – zwart op wit aantoont dat het slecht, erg slecht, gaat met onze bossen, en dat er, tegen alle beloftes in, meer bos verdwijnt dan er bijkomt.

De waarheid over Yes, We Can is dat we daar op heel ludieke en vreedzame wijze een ongebruikt perceeltje van de Vlaamse overheid aanplantten, een perceel overigens dat uitstekend dienst zou kunnen doen als een veilig bereikbaar speel- en picknickbos, al dan niet tijdelijk. Maar kennelijk is dat teveel gevraagd.

Het bos is echter nog niet weg, daar in Oudenaarde. De voorbije weken is er overleg geweest met de eigenaar, de NV Waterwegen en Zeekanaal. Zij dringen aan op de verwijdering van het bos, omdat ze dit naar eigen zeggen spoedig willen omzetten naar industrieterrein. Maar ze engageerden zich wel om – binnen hun grote patrimonium – een gelijkaardig perceel ter bebossing aan te bieden. Benieuwd wat het concrete voorstel wordt.

De boomhut

Speuren naar Sporen

Een vogel, eekhoorn of konijn tegenkomen in het bos is leuk, maar dieren laten zich niet gemakkelijk zien. Gelukkig laten bosdieren sporen achter op plaatsen waar ze geweest zijn. Zo kan je veren of konijnenkeutels vinden. Of zien hoe een dier aan een boomschors, een paddenstoel of denhenappel geknaagd heeft. Misschien vind je zelfs braakballen van een uil. En in de wintersneeuw vind je natuurlijk tal van sporen.

Noteer tijdens je wandeling in een boekje welke sporen je vond en waar je ze zag. Sommige sporen zal je niet meteen herkennen: maak er een tekening van of omschrijf wat je ziet. Thuis kan je dan in een boek of op het internet opzoeken welk dierenspoor je hebt ontdekt.

Veren: gepakt en geplukt

Stoot je op een hoopje veren? Daar is een vogel geplukt. Misschien is hij een natuurlijke dood gestorven en daarna ter plaatse opgegeten door een ander dier. De kans is echter groot dat de vogel gepakt is door een roofvogel of een ander roofdier. De veren verraden welke vogel hier gedood is. Wie goed is in het bestuderen van veren, kan er zelfs uit afleiden welke roofvogel toesloeg, bijvoorbeeld een sperwer of een havik. Of misschien was het een vos of marterachtige? Een sperwer trekt de veren van zijn slachtoffer mooi uit, zodat de onderzijde ervan niet beschadigd is. Een vos of marter bijt de veren af. Die zijn dan onderaan geknakt of gebroken.

Braakballen vol kleine diertjes

Ronde of ovale braakballen bestaan uit onverteerde resten van slachtoffertjes, zoals haartjes, botjes, schedelfragmenten... Enkel roofvogels geven braakballen af: uilen, sperwers, buizerds, torenvalken...

Een braakbal 'uitpluizen' is best interessant (én helemaal niet vies want er zit alleen maar onverteerbaar materiaal in): als je die uit elkaar haalt, vind je veertjes, botjes of haartjes die je leren welke kleine zoogdieren het roofdier opgegeten heeft.

Etensresten: de tafel afgervimd

Aan de voet van een boom of struik vind je vaak afval van de bewoners. Alles wat ze niet meer nodig hebben, laten ze op de grond vallen. En soms laten ze ook per ongeluk iets vallen. Zo vind je er eierschalen, veren, (delen van) vruchten, uitwerpselen... Kijk dus altijd goed naar de grond.

© iStockphoto

Knabbelplekken: picknick van de dieren

Wie goed oplet, kan soms zien dat dieren oude (gevallen of afgezaagde) boomstammen en takken op de grond gebruiken als 'tafel'. Om er te eten, als zitplaatsje of als uitkijkpost op de omgeving. Op deze knabbelplekken vind je vaak ook restjes van voedsel.

Krabsporen: honger in het bos

Op de grond of tegen de stam van dode of levende bomen kan je sporen vinden van dieren die er gekrabd hebben. Als er niet veel voedsel te vinden is in het bos, durven sommige bosdieren – vooral knaagdieren dan – wel eens aan de bast of schors van een boom te knagen. Zo halen ze soms ook sappen uit de boom.

Deze tips komen uit het boek *De Boom In*, het fijne doe-boek van VBV en Gezinsbond, boordevol leuke tips en activiteiten voor het hele gezin in het bos. Je kan het aan voordeeltarief bestellen op www.vbv.be/boswinkel.

PROJECT IN DE KIJKER

Interactieve Speelweefselkaart voor heel Vlaanderen

SANDER VAN DAELE

TUSSEN IPAD EN BOSPAD

Groen is schaars in Vlaanderen, en groene speelruimte nog schaarser, vooral in stedelijke omgevingen. Edoch, voor onze kinderen is het in deze tijden van facebook, twitter, Nintendo Wii's, iPads, -Pods, en -Phones heel belangrijk voor hun fysieke en mentale ontwikkeling om ook buiten in een groene omgeving te kunnen spelen. Verschillende onderzoeken toonden dit reeds aan!

SPELEN EN RAVOTTEN

Daarom startten de provincie Limburg, het Agentschap voor Natuur en Bos, het Steunpunt Jeugd, Kind en Samenleving en VBV in 2010 met het pilootproject 'Spelen en ravotten in Limburgs groen'. Hoofddoelstelling van het project is kinderen dichterbij de natuur te brengen, in hun eigen woon- en leefomgeving.

Concreet ontwikkelden we daarvoor een aantal praktische instrumenten, die gemeentes een opstap bieden om op een doordachte maar ook concrete manier werk te maken van groen speelweefsel. Met speelweefsel bedoelen we het geheel van voor kinderen betekenisvolle plekken en verbindingen. Vier Limburgse pilootgemeenten testen de instrumenten uit: Hechtel-Eksel, Riemst, Bilzen en Genk. Vanaf eind mei van dit jaar zullen we de methodiek en instrumenten over heel Vlaanderen verspreiden.

DE INTERACTIEVE SPEELWEEFSELKAART

Om het reeds bestaande speelweefsel eenvoudig in kaart te brengen en op een zeer gebruiksvriendelijke manier beschikbaar te maken, ontwikkelden we tijdens dit project samen met de firma RouteYou de Interactieve Speelweefselkaart (ISK). Op die internettoepassing kunnen gemeenten en andere overheden na inventarisatie alle speelplekken digitaliseren op kaart en er allerlei informatie (typologie, tekst, foto's, filmpjes, links, ...) aan toevoegen. Naast speelplekken kunnen ook routes (wandelen, fietsen, kortste, mooiste of manueel) ingegeven of automatisch gegenereerd worden. Zo kan je bijvoorbeeld de veiligste weg van een station naar een kampplaats via een speelbos of andere speelplek(ken) laten berekenen.

Bijkomend kan iedereen die dat wil deze kaart online raadplegen (de link vind je onderaan dit artikel). Enkele concrete voorbeelden maken duidelijk wat je allemaal met de ISK kan doen:

- Sofie is net met man- en zoonlief naar de 'Wulphoek' in Nevele verhuisd en wil weten waar ze haar zoon (6 jaar) naar een jeugdbeweging kan sturen in de buurt. In de omgeving 'Spelen in het groen' kan ze inzoomen op de gemeente Nevele en het type 'jeugdlokalen' selecteren. Via de routeplanner kan ze bovendien de afstand, en de verkeersveilige routes, van haar huis tot de verschillende jeugdlokalen berekenen.

© RouteYou

De webomgeving 'Spelen in het groen'

- ▶ Scoutsleider Walter gaat met een groep op kamp in Hechtel-Eksel en wil weten wat voor speelplekken daar in de buurt zijn en hoe hij een leuke tocht kan maken langs enkele speelplekken waar hij ruimte heeft voor een spel of opdracht voor de leden. In de omgeving 'Spelen in het groen' kan hij het adres van de kampplaats ingeven, daaropvolgend de speelplekken die hem interesseren aanvinken en met de routeplanner de voor hem meest ideale tocht uitstippelen. Deze gedigitaliseerde tocht kan hij afprinten (in verschillende formaten), exporteren naar bijvoorbeeld een Smart phone, of zelfs laten omzetten naar GPS-coördinaten.
- ▶ Schepen van jeugd Wim wil snel eens checken wat de spreiding is van de speelplekken (van verschillende types) in zijn gemeente, want in het jeugdwerkbeleidsplan staat dat er in iedere deelgemeente minstens 1 speelplek moet zijn. Dit kan hij zeer simpel doen door naar de omgeving 'Spelen in het groen' te surfen en voor verschillende types de spreiding van speelplekken in zijn gemeente te bekijken.
- ▶ Skater Hans (16 jaar) gaat (met lichte tegenzin) in de herfstvakantie mee met zijn

ouders voor een weekje in Bilzen. Hij wil weten of hij er zijn favoriete hobby in de buurt zal kunnen uitoefenen. Door in de omgeving 'Spelen in het groen' het adres van de verblijfplaats in te geven en dan het type 'skateterrein' aan te vinken, kan hij op zoek gaan naar mogelijke locaties. Hij kan dan ook de afstand tot zijn verblijfplaats en de beste routing opzoeken.

De ISK is momenteel nog in een testfase. De locaties van alle officiële speelbossen in Vlaanderen zijn echter al toegevoegd en voor de pilootgemeenten is het speelweefsel al aangevuld. Het is de bedoeling om in de toekomst voor heel Vlaanderen de ISK in te vullen en up to date te houden.

Meer informatie over dit speelweefsel-project vind je op www.steunpuntjeugd.be onder het thema 'ruimte'. Je vindt hier ook de link naar de ISK: <http://www.routeyou.com/page/view/584/spelen-in-het-groen.nl>

PROJECT IN DE KIJKER

Speelzones voor Jeugdverblijven

ONDERZOEK NAAR POTENTIËLE SPEELZONES OP KORTE AFSTAND VAN JEUGDVERBLIJVEN

SARAH GEERS

Kampen bouwen, een griezelig nachtspel spelen of je verstoppen voor de boeman, het bos is en blijft een favoriete speelplaats voor jeugdverenigingen. Zeker op kamp trekken vele jongeren het bos in. Dat de officiële speelzones dun gezaaid zijn in Vlaanderen houdt hen niet tegen. Hoog tijd dus om het speelgedrag van jeugdbewegingen nog eens grondig onder de loep te nemen!

ONDERZOEK

In het najaar van 2011 voerde VBV onderzoek naar potentiële speelzones voor jeugdverblijven. Nu spelen jeugdgroepen nog heel vaak in de bossen zonder dat deze als officiële speelzone zijn aangeduid, en dit terwijl de wet zegt dat je in het bos niet van de paden mag afwijken... De kinderen spelen er dus illegaal! Bovendien is de toekomst van deze 'officieuzer' speelzones moeilijk te voorspellen. Ook al

worden de groepen gedoogd door de eigenaar, van de ene op andere dag kan deze zijn bos afsluiten en zijn de kinderen hun favoriete speelterrein kwijt.

Uit het onderzoek blijkt dat 36% van de jongeren in een bos in hun buurt speelt zonder dat dit een echte speelzone is. Sommige jeugdverblijven maakten informeel afspraken met de boseigenaar, het speelgedrag van andere wordt eenvoudigweg gedoogd. 30% van de bevroegde jeugdverblijven denkt dat ze speelt in een officiële speelzone, maar uit de gegevens van de overheid blijkt dat dit in meer dan driekwart van de gevallen niet zo is.

Heel wat werk aan de winkel dus. Want heel veel van deze zones kunnen zeer eenvoudig omgevormd worden tot een 'echte' speelzone. Op die manier zijn de kinderen zekerder van hun speelplaats (helemaal definitief wordt het helaas nooit), vinden meer groepen de weg naar het bos en overtreden ze niet langer de wet als ze in het bos spelen. Bovendien sluit de Vlaamse Overheid voor alle speelzones een verzekering af die de burgerlijke aansprake-

© Sarah Geers

lijkheid van de beseigenaren dekt. Door de speelzone op te nemen in het bosbeheerplan en een goedgekeurd toegankelijkheidsrapport op te stellen kunnen de vele 'officieuze' speelzones geofficialiseerd worden.

HET BOS ALS SPEELTUIN

Een speelzone blijft in de eerste plaats een echt bos. Speeltuigen, glijbanen of zandbakken horen dan ook niet thuis in een speelzone. Enkele kleine beheeringrepen maken van het bos een veilige speelplaats, de fantasie van de kinderen doet de rest! Van dode takken maak je een heus trollenkamp, een omgevalen boom wordt een evenwichtsparcours en dichte struiken zijn de ideale plek om je schat te verstoppen voor bendes woeste rovers.

Uit het onderzoek blijkt dat de meeste jeugdverblijven tevreden zijn met de inrichting van

het bos, hoewel het meestal wel wat groter kan. Idealiter is een speelzone voor twee groepen van dertig twaalfjarigen ongeveer vijf hectare groot. 33% van de speelzones zijn echter kleiner dan één hectare. Bij de aanleg van nieuwe zones moet hier – waar mogelijk – zo veel mogelijk rekening mee gehouden worden.

TOEKOMST

Als eindproduct leverde dit onderzoek een lange lijst op van maar liefst 103 potentiële officiële speelzones. Hopelijk wordt dit voorbereidend werk binnenkort omgezet in daden en kunnen we samen de vele speelzones realiseren die de Vlaamse Overheid heeft beloofd. En dan doelen we niet alleen op speelzones voor bivakplaatsen, maar speelzones voor elke jeugdvereniging, in elke (deel)gemeente, voor ieder kind!

BOS IN HET BUITENLAND

In een kamp van Xatero's vindt het onderzoeksteam pakken vol illegaal geoogste Xate-bladeren.

Xaté uit Belize: een bos bloemen in een bos problemen

MAARTEN HOFMAN

Xaté (zeg: Sja-té) mag u dan al niet helemaal bekend in de oren klinken, het is niet onwaarschijnlijk dat u er ooit al mee in aanraking kwam. De Xaté-palm is een kleine palmboom die onder meer in de majestueuze regenwouden van Belize groeit. Belize is een natuurparel ter grootte van België, aan de Caribische Zee, ten zuiden van Mexico en ten oosten van Guatemala. De palmbladeren worden vooral in de Verenigde Staten en Europa gebruikt om feestelijke bloemstukken van een mooie, groene achtergrond te voorzien.

FISHTAIL PALM

De term Xaté omvat eigenlijk drie palmboomsoorten, waarvan de 'Fishtail' palm de belangrijkste is in Belize. Deze palmboom wordt zo genoemd omdat zijn grote bladeren qua vorm doen denken aan een visstaart. De palm-

boom gedijt het best in de donkere en vochtige omgeving onder de gesloten boomkruinen van het oerwoud. Hij groeit bijgevolg erg traag en produceert slechts twee bladeren per jaar; een eigenschap die de plant heel kwetsbaar maakt voor overexploitatie. Bovendien hebben de Xa-

tero's (zoals de Xaté-plukkers genoemd worden) de gewoonte om alle bladeren van een plant in één keer te verwijderen, zodat de plant niet de kans krijgt om te herstellen en afsterft. Het hoeft geen betoog dat het mogelijke verdwijnen van deze planten ook invloed heeft op de organismen die er rechtstreeks of onrechtstreeks van afhankelijk zijn.

EEN BOS BLOEMEN

De vraag naar Xaté-bladeren in het Westen komt voornamelijk uit de VS, Nederland, Duitsland en Zwitserland, waarbij de VS en de Europese landen elk ongeveer de helft van de wereldwijde vraag

© Yaxché Conservation Trust

In een kamp van Xatero's vindt het onderzoeksteam pakken vol illegaal geoogste Xate-bladeren.

© Yaxché Conservation Trust

*Dit paard van de Xatero's stond klaar om de geoogste
Xaté-bladeren weg te brengen, wellicht terug naar
Guatemala.*

voor hun rekening nemen. In Europa zijn Nederland en Duitsland de grote slokop: samen zijn ze verantwoordelijk voor 95 procent van de Europese vraag naar Xaté. Het betreft een echte grootschalige handel: in 2007 werden er in totaal ongeveer 400 miljoen Xaté-bladeren verscheept naar de VS en Europa. De bladeren worden hier gebruikt in bloemstukken voor allerlei feestelijke aangelegenheden. Met name kerkelijke bloemstukken blijken een grote rol te spelen in de vraag naar Xaté: tot 15 procent van de wereldwijde vraag is bedoeld voor de bloemstukken voor Palmzondag. De diplomatieke, socio-economische en ecologische problematiek die schuilgaat achter de ogenschijnlijk onschuldige versiering van een fraai bloemstuk is bij velen echter helemaal niet bekend.

EEN BOS PROBLEMEN

Het verzamelen van Xaté-bladeren is vooral in Guatemala en Mexico al decennia lang een bijkomende bron van inkomsten voor landelijke dorpelingen die daarnaast afhan-

kelijk zijn van traditionele 'slash-and-burn' landbouw en recentelijk ook houtproductie. Alle Xaté-activiteiten vonden al die tijd plaats zonder enige vorm van regelgeving, en zonder de oprichting van een beroepsorganisatie voor Xatero's. Deze ongereguleerde aanpak heeft ervoor gezorgd dat de Xaté-populatie in Guatemala en Mexico vrijwel verdwenen is en niet meer economisch interessant is. De groeiende bevolkingsdruk in deze landen heeft dit proces alleen maar versneld. Het gevolg is dat vele Guatemalteken de grens oversteken naar Belize om daar illegaal Xaté te gaan plukken. Belize is ongeveer zo groot als België en heeft een totale bevolking van iets meer dan 300.000 mensen. 26 procent van het landoppervlak is beschermd gebied waarin verschillende gradaties van medegebruik voor Belizeanen bestaan. In deze gebieden zijn op verschillende plaatsen gezonde populaties van de Xaté-palmboom aanwezig. De populaties worden niet ontgind vanwege het moeilijk toegankelijk terrein en de aanwezigheid van andere bronnen van inkomsten uit makkelijker bereikbare natuurlijke grondstoffen.

De tocht door de bergachtige wildernis in Belize's beschermde gebieden is erg zwaar en moeilijk, en de Guatemalteekse Xatero's zijn dan ook geen katjes om zonder handschoenen aan te pakken. Velen van hen zijn ex-militairen, dragen zware wapens met zich mee en laten zich niet in het nauw drijven. Ze maken meerdaagse trektochten tot ver in Belize om aan Xaté te komen en hebben een stelsel van paden aangelegd. Ze slaan kamp op met de materialen die ze in het woud vinden en jagen op wild voor hun voedsel. Hun invloed op de biodiversiteit van de beschermde gebieden beperkt zich dus niet enkel tot het onttrekken

van Xaté-bladeren. Soms spenderen Xatero's weken onafgebroken op een kampplaats in Belize, vanwaar ze kleinere satellietkampen oprichten die steeds dieper het bos ingaan. De illegale Xatero's zijn veel beter georganiseerd dan de legale Xatero's van enkele decennia geleden. Belize heeft nu grensposten geïnstalleerd om de Xatero's tegen te houden, maar tot dusver blijkt deze maatregel niet afdoende. Grenswachters knippen een oogje dicht in ruil voor een fles Guatemala-teekse rum of een krat Gallo bier. Bovendien is de Guatemala-teekse overheid niet geneigd

© Ya'axché Conservation Trust

Een medewerker van Ya'axché Conservation Trust toont de plant waarover het gaat.

Ya'axché Conservation Trust

Ya'axché Conservation Trust is een Belize-aanse NGO die actief is in het zuiden van Belize. De organisatie werkt op twee globale thema's: beheer van beschermde gebieden in Belize en duurzame ontwikkeling van de omringende dorpen. Ya'axché beheert twee beschermde gebieden in Belize, waarvan één als strikt natuureservaat en een ander onder duurzaam gebruik (bv. palmbladeren voor dakbedekking, hardhout voor woningbouw, enz.). Daarnaast probeert de organisatie de 'slash-and-burn' landbouwtechniek te vervangen door 'agroforestry', een landbouwworm die het fragiele ecosysteem van tropisch regenwoud minder verstoort. De 'slash-and-burn' techniek, met roterend landgebruik, was eeuwenlang de duurzaamste methode, maar met de ongekende bevolkingsgroei in de laatste decennia is dat niet langer het geval: er wordt tegen een te hoog tempo bos gekapt om aan de land- en voedselbehoeften te voldoen.

De organisatie reikt ook alternatieven aan zoals cacaoproductie, bijenteelt, moestuintjes

met lokale groenten en fruit, ... Ze voorziet ook in studiegelden voor beloftevolle leerlingen uit de lagere scholen van de dorpen. Zoals vele natuurbeschermingsorganisaties is Ya'axché Conservation Trust volledig afhankelijk van donaties en internationale hulpfondsen. De organisatie heeft 20 mensen in dienst, allemaal uit Belize, en grotendeels uit de dorpen die naast onze beschermde gebieden liggen. Hun loon is rechtstreeks afhankelijk van het succes van fondsenwerving. Voor meer informatie over Ya'axché Conservation Trust: www.yaaxche.org.

Maarten Hofman,
Research officer/terrestrial ecologist,
maarten.hofman@yaaxche.org,
tel.: (+501) 722 0108
Ya'axché Conservation Trust
22 Alejandro Vernonestreet
Punta Gorda, Toledo District
Belize

in te grijpen, want die beschouwt Belize als onderdeel van Guatemalteeks grondgebied vanwege een oud geschil met het Verenigd Koninkrijk, de vroegere heerser over Belize (toen nog 'British Honduras' genaamd).

DUURZAAMHEID: NIET VOOR MORGEN

In oktober 2011 werd een actief Xatero-kamp ontdekt in het *Bladen Nature Reserve*, een groot stuk beschermd regenwoud zonder weerga in het zuiden van Belize. Door zijn hoge biodiversiteit geniet het gebied de hoogste vorm van bescherming en mag het alleen betreden worden door onderzoekers of studenten voor educatieve doeleinden. Ya'axché Conservation Trust, een lokale NGO die instaat voor het beheer van het gebied, zond in oktober een onderzoeksteam uit naar een afgelegen deel van het gebied waar een Xatero-kamp met verschillende satellietkampen ontdekt werd. Het nieuws werd bij terugkomst uitvoerig verspreid bij de nationale media, in de hoop een signaal te geven naar de Belizeaanse overheid dat Belize zich de natuurlijke rijkdommen van onder de neus laat weghalen.

In 2005 verdiende Guatemala ongeveer 6,2 miljoen dollar aan de Xaté-export. Indien Belize een duurzaam ontginningsbeleid voor Xaté zou voeren, zou dat op lange termijn een mooi extraatje zijn voor de staatskas. Helaas, tot deze conclusie moet de Belizeaanse overheid (en bevolking) nog komen. De kans dat de illegale Xaté-industrie deze kans teniet doet alvorens Belize in actie schiet is groot, maar incidenten zoals gerapporteerd door Ya'axché Conservation Trust zouden kunnen bijdragen tot een snellere aanpak.

© Vera Dura

IN MEMORIAM

Prof. dr. ir. M. Van Miegroet

Op 29 december 2011 is Prof. dr. ir. Marcel Van Miegroet zachtjes gestorven. Maar hij zal nog lang in de herinnering blijven van velen die hem gekend, gelezen of gehoord hebben. Want Marcel Van Miegroet was een bijzonder man.

Marcel Van Miegroet werd in 1922 in Zele geboren. In 1946 studeerde hij af als 'Ingenieur van Waters en Bossen' aan de toenmalige Rijkslandbouwhogeschool van Gent (nu Faculteit Bio-ingenieurswetenschappen UGent).

De eerste jaren van zijn loopbaan was hij verbonden aan het Bestuur van Waters en

Bossen. Het was de tijd van de grote herbebossingen na de oorlog en ook van de grote bosbranden in 1947. Op 1 september 1948 is hij aan zijn universitaire loopbaan begonnen. Maar reeds op 1 januari 1949 werd hij, weliswaar onverwachts, tot docent benoemd. Vervolgens heeft hij gedurende 38 jaar en 9 maand, tot 1 oktober 1987, een uitzonderlijke academische loopbaan gekend.

Marcel Van Miegroet was in de eerste plaats een professor. Dat betekent dat hij belast was met onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en dienstbetoon. Voor Professor Van Miegroet was zijn eerste opdracht het onderwijs. Hij deed dat zeer plichtsbewust en met liefde. Zijn leeropdracht groeide steeds maar aan, en op het laatst was hij belast met in totaal 682,5 uur (hetgeen vandaag ondenkbaar is). Vele generaties studenten zullen hem herinneren als een bevlogen lesgever, al dan niet met een sigaret in de hand. Les geven aan jongeren, kennis overdragen, inzichten bijbrengen, motiveren, leren denken, zoeken naar de waarheid, persoonlijke contacten leggen met vele studenten, het was een deel van zijn leven.

Als wetenschapper genoot hij internationale bekendheid. In 1955 heeft hij zijn doctoraat behaald aan het Zwitserse 'Institut für Waldbau' onder leiding van de befaamde Prof. dr. H. Leibundgut. Hij had een grondige analyse gemaakt van natuurlijk verjongde jonge bestanden van es in het Zwitserse Middenland, en hiervoor vernieuwende behandelingsinzichten uitgewerkt. Tien jaar lang is hij ook voorzitter geweest van de sectie bosbouw van I.U.F.R.O. (International Union of Forestry Research Organisations). Hij was uiteraard auteur van talrijke wetenschappelijke publi-

caties. Zijn meest bekend werk was ongetwijfeld zijn boek 'Van Bomen en Bossen', uitgegeven door Story-Scientia in 1976, met 1166 pagina's. Marcel Van Miegroet was daarnaast ook de oprichter van het wetenschappelijke tijdschrift *Silva Gandavensis*.

Een andere bijzondere verdienste van Professor Van Miegroet is ongetwijfeld de realisatie van het proefbos Aelmoeseneie in Gontrode. Dank zij hem werd dit bos op 1 januari 1968 ter beschikking gesteld van het Onderzoekscentrum voor Bosbouw, Bosbedrijfsvoering en Bospolitiek.

Als een der eersten heeft Professor Van Miegroet zich ook bekommerd om de algemene toestand van ons leefmilieu. Lang voordat er sprake was van 'zure regen' wees hij al op de dreigende milieuproblematiek, op de ecocrisis. Zijn bijdrage aan het onderzoek van luchtverontreiniging op bosesystemen was zeer betekenisvol.

Meer dan vele anderen heeft Professor Van Miegroet ook aandacht besteed aan het derde luik van zijn universitaire opdracht, de maatschappelijke dienstverlening. Talrijk zijn de voordrachten en lezingen die hij in het hele Vlaamse land gehouden heeft. Ontelbaar zijn de adviezen die hij en zijn dienst gegeven hebben aan bosliefhebbers met allerlei problemen. In dit kader moet ook gewezen worden naar zijn bijdrage aan eerst de Nationale en later de Vlaamse Hoge Bosraad, waarvan hij vele jaren ondervoorzitter geweest is. En als lid van de Vlaamse Hoge Raad voor het Natuurbehoud beklemdoende hij de waarde van het bos voor de natuur. En sommigen zullen zich ook nog wel de tijden herinneren van de

Vlaamse wetenschappelijke congressen voor groenvoorziening, waarvan hij in 1974 de eerste voorzitter was.

En wie kent er niet de talrijke boom- en bosplantacties, onder welke vorm dan ook. Ook hiervan was Professor Van Miegroet een grondlegger, in 1970 en de daaropvolgende jaren. Een paar maanden geleden getuigde hij hierover nog met gloed op Radio 1. Niemand weet hoeveel bomen en bossen, als gevolg van dit initiatief, in de loop van 40 jaar al werden aangeplant. Ook de bijdrage van Professor Van Miegroet tot het steeds groeiende succes van de 'Week van het Bos' mag niet onderschat worden. Vergeten we vandaag daarbij niet dat de bospolitieke toestand in 1979 helemaal anders was dan vandaag, en dat het toen niet zo eenvoudig was om de nationale bosadministratie te overtuigen van de betekenis van een dergelijk initiatief voor Vlaanderen.

Ten slotte heeft Professor Van Miegroet ook en in het bijzonder een speciale betekenis gehad voor de Vereniging voor Bos in Vlaanderen. Het mag gezegd worden, zonder zijn stimulans, zijn inzet en volharding zou de toenmalige Vlaamse Bosbouwvereniging in 1970 nooit tot stand gekomen zijn. Enerzijds wilde hij zich hiermee afzetten tegen het toenmalige nationale Bestuur van Waters en Bossen, dat zeer eenzijdig aandacht besteedde aan de bossen in Wallonië, maar anderzijds wilde hij ook een eigen Vlaams bosbeleid scheppen, nodig voor het boscossysteem, het behoud van het Vlaams bospatrimonium en de erkenning van zijn multifunctionele waarde. In dit kader mag gerust ook gesteld worden dat hij de drijvende kracht geweest is achter het Vlaamse Bosdecreet, waarvoor hij reeds ijverde en werkte aan

het einde van de jaren zeventig van de vorige eeuw. Helaas heeft het geduurd tot 1990 alvorens het decreet goedgekeurd werd, als trouwens één van de eerste Vlaamse decreten. De bloei van de huidige Vereniging voor Bos in Vlaanderen zou er niet gekomen zijn zonder de jarenlange krachtdadige inzet van Professor Van Miegroet.

Het ligt dus voor de hand dat Professor Van Miegroet bij velen een als het ware onuitwisbaar spoor heeft nagelaten, op welke wijze dan ook. Vele generaties bosbouwstudenten en belanghebbenden van en voor het bos hebben kunnen genieten van zijn woordenvloed, van zijn liefde en inzet voor het bos. Hij was in grote mate verantwoordelijk voor het bosbouwkundig denken in Vlaanderen. Hij was een promotor van de natuurgerichte bosbouw, gesteund op bio-ecologische principes. Lang voordat het woordje duurzaamheid in 1993 een internationale betekenis kreeg, beklemtoonde hij de uitzonderlijke waarde van de bestendigheid van het bos.

Professor Van Miegroet was een persoonlijkheid. Aan hem kon je niet voorbijgaan.

Na een zeer vruchtbaar leven nemen we afscheid van hem. Het Vlaamse bos en ook de Vereniging voor Bos in Vlaanderen zijn hem veel verschuldigd.

Dank, Professor Van Miegroet.

Noël Lust, januari 2012.

In 2012 zal een afscheidsplechtigheid voor professor Van Miegroet worden georganiseerd in het Aelmoeseneiebos. Wie hiervoor wenst uitgenodigd te worden, mag een seintje geven aan info@vbv.be of 09/264.90.55.

Een wandeling door de geschiedenis van Groenhart

BERT DE SOMVIELE

Het transitietraject van VBV voor de komende maanden omvat een digitalisering van onze communicatie, waardoor we in de toekomst kunnen overstappen van betaalde naar gratis informatieverspreiding, en we ook de papiermassa die we genereren fel zullen kunnen reduceren. Maar niet alleen dat: in 2012 staat er ook een verregaande integratie met onze zusterorganisatie Groenhart op het programma. Hoog tijd dus voor een korte wandeling doorheen de geschiedenis van deze organisatie, die zich inzet voor de bescherming en het duurzaam beheer van tropische bossen.

Tabebuia serratifolia, oftewel Groenhart

GROENHART, NIET ALLEEN EEN SCHITTERENDE BOOMSOORT IN ZUID-AMERIKA, MAAR OOK EEN SCHITTERENDE ORGANISATIE IN VLAANDEREN

Groenhart vzw ontstond in 2003 op initiatief van de Vereniging voor Bos in Vlaanderen en het Wereldnatuurfonds België (WWF). Het jaar voordien was uit een studie in opdracht van de Vlaamse overheid gebleken dat Vlaanderen, in vergelijking met de ons omringende regio's, bijzonder weinig investeert in projecten die natuur- en bosbehoud nastreven in de tropen. De toenmalige Minister van Leefmilieu, Vera Dua, was zich zeer bewust van deze problematiek, en richtte het Vlaams Impulsfonds voor Tropisch Bosbeheer op, dat

al snel van naam veranderde in het Vlaams Fonds Tropisch Bos (VFTB). Met de oprichting van dit Fonds engageerde Vlaanderen zich om – in het kader van haar internationale engagementen op vlak van o.m. Biodiversiteit en Klimaat – te investeren in projecten rond bosuitbreiding, bosbehoud en duurzaam bosbeheer. Meteen stelde zich ook de vraag wie zou instaan voor het dagdagelijkse beheer van dit fonds, en specifiek hiervoor werd in 2003 dus Groenhart opgericht, dat sinds die tijd het VFTB beheert, in samenwerking met VBV en WWF.

Om het geheel werkbaar te houden werd er bij aanvang voor gekozen enkel te werken in 6 focuslanden in Zuid-Amerika. Telkens ging het om vrij kleinschalige projecten (met een maximumbudget van € 75.000) die werden uitgevoerd door lokale ngo's, waarbij de participatie door de lokale gemeenschappen een cruciale voorwaarde voor ondersteuning was. De knowhow van de lokale organisaties zorgt ervoor dat bossen en bomen op verschillende manieren duurzaam gebruikt worden en behouden blijven om te voorzien in de (basis) behoeften van de lokale bevolking.

Groenhart “erfde” bij zijn opstart de 8 lopen-

de projecten van het Impulsfonds; in 2003 kwamen er hier nog 10 projecten bij, zodat meteen een volwaardige projectenportefeuille opvolging kreeg. In die tijd werd specifiek gewerkt rond duurzaam bosbeheer en certificering, het beheer van bosreservaten en hun bufferzones, en herbebossing en herstel van gedegradeerde gebieden. Bolivia, Peru en Ecuador waren de landen waar het meest projecten liepen; ook in Chile en Brazilië werden verscheidene projecten ondersteund. Surinaamse ngo's konden ook voorstellen indienen, maar tot op heden werden nog geen projecten uit dit land geselecteerd.

56 PROJECTEN OP 8 JAAR TIJD, EEN BIJZONDER MOOI TRAJECT

De daarop volgende jaren werd volgens hetzelfde stramien verdergewerkt, en stond Groenhart in voor de opvolging van de VFTB-projecten. Op www.groenhart.be vind je de "duurzamere wereldkaart", waar je alle projecten van de voorbije jaren nader kan bekijken. Van Zuid-Chile tot het noorden van Ecuador werd mooi en waardevol werk ten bate van het tropisch bos verricht. Enkele cijfers:

- ▶ De projecten droegen bij tot: het duurzaam beheer van 211.650 hectare bos, waarvan 121.406 hectare met beheerplan en 35.550 hectare met FSC-certificering;
- ▶ Ze leidden tot het herstel van 684 hectare bos;
- ▶ Ze hielpen mee aan de bescherming van 11.568.185 hectare bos en natuur;
- ▶ Ze resulteerden in capaciteitsopbouw bij 5.000 mensen op technisch, administratief, en/of organisatorisch vlak;
- ▶ Ze genereerden inkomensdiversificatie en -verbetering voor meer dan 5.000 families door commercialisering van hout

en niet-houtige bosproducten;

- ▶ Ze zetten tal van alternatieve activiteiten (landbouw/agroforestry, ecotoerisme, ...) op ter behoud van de natuurlijke vegetatie.

In diezelfde periode stond het voortbestaan van het VFTB echter wel herhaaldelijk ter discussie bij de Vlaamse overheid. We slaagden er ternaauwernood in het fonds overeind te houden, maar de beschikbare budgetten werden wel fel ingeperkt.

© Steven Heyvaert

Groenhart helpt mensen in Zuid-Amerika op een duurzame manier van de natuur te leven

GROENHART KANTEL, MAAR WANKELT NIET

2007 was een kanteljaar. Op dat moment had Groenhart 27 lopende projecten in portefeuille. De Vlaamse overheid onderwierp de werking aan een diepgaande evaluatie, en als conclusie werd de focus nu gelegd op de rol die bos binnen de klimaatverandering kan spelen. Vanaf dan werd gewerkt rond het opstellen van zogenaamde "Project Design Documents" (PDD's). Dit zijn documenten die de voorbereidende fase uitmaken van Clean Development Mechanism Projecten (CDM). Deze laatste kaderen binnen het Kyoto-protocol: door middel van CDM-projecten kunnen geïndustrialiseerde landen een deel van hun

© Groenhart

*Boompjes kweken is de boodschap,
om het bos te helpen herstellen*

CO₂-uitstoot compenseren door te investeren in schone projecten in de tropen. Bosherstel kan hier deel van uitmaken, en met de hulp van het Vlaams Fonds Tropisch Bos werden dergelijke PDD's gerealiseerd. Groenhart en haar partners in het zuiden bouwden waardevolle expertise op, wat ons later de kans gaf om een zeer ambitieus project op poten te zetten, maar daarover hieronder meer.

Ook initiatieven rond 'avoided deforestation' - vermeden ontbossing – konden vanaf toen binnen VFTB ondersteund worden. Uit studies is immers gebleken dat de wereldwijde ontbossing ongeveer 20% van de totale CO₂-uitstoot genereert. Slagen we er dus in ontbossing te vermijden, dan lukt het ons ook om een serieuze bijdrage aan de strijd tegen klimaatverandering te leveren. Je kan je - terecht - de vraag stellen wat in 's hemelsnaam het verschil is tussen projecten voor bosbehoud en projecten voor vermeden ontbossing? Welnu, bij deze laatste wordt nog explicieter de link gelegd tussen bosbehoud en CO₂-vastlegging, en wordt er een nauwgezette CO₂-boekhouding bijgehouden.

Groenhart houdt stand tijdens de storm van besparingen, en in 2008 vindt de organisatie een bijkomend, nieuwe elan. De organisatie wordt officieel erkend als niet-gouvernementele organisatie, en kan door die erkenning aanspraak maken op financieringen vanuit de federale ontwikkelingssamenwerking. Bovendien slaagt ze er ook in om andere financieringsbronnen aan te spreken. De Nationale Loterij, een aantal bedrijven, het zuidluik van de campagne 1 Miljoen Bomen van VBV, middelen van de provincies Oost- en West-Vlaanderen, de gemeente Oosterzele... Alle dragen ze hun kleine of grote steentje bij tot de werking van Groenhart en zo slaagt ze erin haar financieringen te diversifiëren en aldus een stukje bestaanszekerheid in te bouwen. Ook het VFTB blijft actief, in 2008 worden opnieuw 7 nieuwe projecten geselecteerd voor financiële ondersteuning door Vlaanderen.

STEVIGE NOORDPOOT

Vanaf 2010 bieden zich opnieuw opportuniteiten aan die Groenhart toelaten om het tropisch bosverhaal ook hier te brengen. Het Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking (VAIS) geeft Groenhart een ondersteuning voor een eerste "noordproject", een 'educatief traject voor toekomstige vakwerkers in de houtsector'. Met dit project worden leerlingen van de houtopleidingen benaderd opdat zij zich beter bewust worden van het belang van duurzaam (tropisch-)houtgebruik. Sindsdien heeft Groenhart op korte tijd een stevige poot noordwerking opgebouwd, onder meer met de reizende tentoonstelling 'Spring een gat in de lucht want anders kan de aarde je niet houden', en het in 2011 opgestarte project rond bos, cultuur en ontwikkeling, "Kleur het bos van je dromen".

MEER DAN 500 HECTARE BOSHERSTEL MET VLAAMSE MIDDELEN

In 2011 wordt het harde voorbereidende klimaatwerk van de voorbije jaren dan in realites omgezet, wanneer Telenet besluit om naast alle interne inspanningen die ze leveren om hun CO₂-uitstoot te reduceren, de resterende uitstoot vrijwillig te compenseren d.m.v. een door Groenhart voorbereid bossingsproject in Ecuador. In januari 2012 gaan de eerste boompjes in de grond van een project dat op termijn meer dan 500 hectare bos zal aanleggen en 7.500 ton CO₂/jaar uit de lucht zal halen. Er wordt daarbij gewerkt met lokale organisaties en gemeenschappen, en onder strenge ecologische en sociale randvoorwaarden.

MET VEREENDE KRACHTEN VOOR MEER EN BETER BOS

2012. Groenhart is een jongvolwassen organisatie, die haar plek in het Vlaamse ngo-landschap heeft weten te verwerven. De gecombineerde focus op ontwikkelingssamenwerking en ecologie is zeldzaam in Vlaanderen, en levert een reële meerwaarde aan de manier waarop we nadenken over natuurbehoud en duurzame ontwikkeling. Door de krachten nu volop te bundelen met VBV zullen beide organisaties elkaar versterken, nieuwe horizons ontdekken en nog krachtiger de boodschap voor meer en beter bos, niet alleen hier in Vlaanderen maar ook wereldwijd, kunnen verkondigen.

Meer info vind je op
www.groenhart.be.

PEPINIERES – BOOMKWEKERIJEN SYLVA

‘t HAND 10 – 9950 WAARSCHOOT – BELGIQUE

Tel: 0032-9-376-75-75 Fax: 0032-9-377-37-37

info@sylva.be www.sylva.eu

**Producent van inheems en autochtoon
bos- en haagplantsoen**

Specialiteit: bosplantsoen, aanbevolen herkomsten,
geselecteerde populieren

Erkende kwekerij van de UNAL-populieren en de
nieuwe klonen:

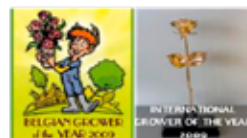
**GRIMMINGE, MUUR, OUDENBERG, VESTEN,
BAKAN, SKADO,...**

Vraag vrijblijvend informatie!

Vraag onze gratis catalogus aan!

‘Deelnemer MPS A-label’

**‘Sierteler van het jaar’
2009**

**‘Pioniersprijs diversiteit’
2009’**

DE BOSKRANT

houdt op te bestaan,
onze strijd voor meer en beter bos allerm minst.

U hoeft geen greintje bosnieuws te missen.
Schrijf je snel in op onze gratis nieuwsbrief, via www.vbv.be.